

Hva er Skodvin-skolen?

Efterkrigshistorikerne Knut Einar Eriksen og Helge Pharo, samt krigshistorikeren Ole Kr. Grimnes, svarer her på intervjuet med okkupasjonshistorikerne Nils Johan Ringdal og Øystein Sørensen. De finner å måtte forsvare professor Magne Skodvins «skole» i denne faghistoriske generasjonsstriden.

**KNUT EINAR ERIKSEN
OLE KRISTIAN GRIMNES
HELGE Ø. PHARO**

I et stort anlagt intervju «Den nye historikerstriden» i Aftenposten 20/12-89 understreker historikerne Nils Johan Ringdal og Øystein Sørensen behovet for en bredere tilnærming til studiet av norsk okkupasjonshistorie. De fremhever spesielt nødvendigheten av et grundig og omfattende studium av Nasjonal Samling. I tilknytning til presentasjonen av sitt forskningsprogram, og gjennom oppsummeringen av sine resultater til nå, kommer de to med et meget skarpt angrep på professor Magne Skodvin og på det Ringdal kaller «Skodvin-skolen» i norsk okkupasjonsforskning. Intervjuet, som er preget av en lang rekke halvkvadede viser, etterlater et misvisende bilde av såvel professor Skodvins eget virke som av forskningsmiljøet omkring Norge under annen verdenskrig. Det representerer en faglig mistenkeligjøring av såvel Skodvin selv som av de mange historikere som har arbeidet sammen med ham. Innenfor rammen av en avis kommentar er det umulig å foreta noen uttømmende diskusjon av de mange spørsmål som tas opp i intervjuet. Vi finner det imidlertid nødvendig å knytte noen bemerkninger til det.

DET er ikke på noen måte urimelig eller uvanlig at en ny generasjon historikere stiller seg kritisk til eksisterende forskning. Perspektivet på fortidige begivenheter endrer seg over tid. Nye funn og nye metoder kan bidra til å skape alternative tolkninger. Nye generasjoner har naturligvis et behov for å understreke sine egne tilnæringsmåter og sin forståelse. Gjennom diskusjon når vi frem til en bedre forståelse av fortiden. Det norske historiske miljø har de siste tiår blitt tilført verdifulle impulser gjennom nye disipliner og nye angrepsmåter på etabler-

te forskningsfelter. Den store innsats i studiet av sosialhistorie er et godt eksempel på det. Utviklingen av dette fagområdet har ført til både skarp og fruktbar debatt. Gjennom slike faglige konfrontasjoner vinner vi ny forståelse.

MEN i en slik debatt må man kreve at de nye generasjoner, når de fremhever sin egen orientering og sin nyvunne innsikt, gir et alment akseptabelt bilde av de arbeider og de historikere som de vil kritisere, nyansere eller erstatte. I intervjuet gis det ingen rimelig presentasjon av innholdet i den tradisjonelle okkupasjonsforskning, bortsett fra at den tematisk skal være «ensidig konsentrert om motstandskampen, mens den tyske okkupasjonsmakten og NS er blitt påfallende sterkt neglisjert». Her er det nødvendig å minne om at Skodvins eget doktorgradsarbeide om striden om okkupasjonsstyret i Norge nettopp har den bredde i orienteringen og den forståelse for alle impliserte aktører i det okkuperte Norge som Ringdal og Sørensen etterlyser.

I intervjuet får vi ikke vite noe om hvem eller hva «Skodvin-skolen» skulle bestå av. En historiker som vil identifisere en skole, må kunne vise at representantene for den har klare felles trekk. Det er et krav at det kan påvises et lærer-elev-forhold, hvor det hevdes at det finnes noe slikt innenfor en skoledannelse. Det er også rimelig at et flertall av dem som sies å tilhøre en skole, identifiserer seg med den. Når slike krav ikke oppfylles, er det vanskelig å føre en meningsfull diskusjon om en angivelig «skole».

LANGT mer alvorlig enn slike unnlattelser er imidlertid de konkrete beskyldninger som rettes mot Skodvin og hans studenter i tilknytning til skolepåstanden. Det hevdes at Skodvin har disiplinert sine «elever» og seminarer. Denne påståtte disiplinering blir stilt opp i motsetning til professor Sverre Steens utøvelse av veilederrollen. Sørensen

Apote...
1981-1990

Den nye

AFTENPOSTEN: — De har skildret slendomsfull utvikling i okkupasjonsforskningen. Umiddelbart etter at vi fikk en kritisk historiker som har fornyet og som holder seg til midten av saken — henge nnes med?

SØRENSEN: — Sverre Steen holdt seg austus over sine elever. Magne adla var alle sterkt preget av øst i forskningshistorien var god. I tillegg tror jeg at det etterkrigstiden hadde en sterk all var skjedt. Viljen til å dirigere de sentrale figurene i dette materialet ble stående igjen som den felle norske okkupasjonshistorie.

AFTENPOSTEN: — De har brukt begrepet «Skodvin-skolen». Nils Johan Ringdal — har du noe å si til det? **INGDAL:** — Jeg er enig i at det er for meg knyttet til Skodvin-skolen lærer, hans disiplinering og hans anerkjennelse for en tradisjonell og konservativ historisk metode. Det betyr ikke at Skodvin ble stående igjen som den felle norske okkupasjonshistorie.

AFTENPOSTEN: — Dere har begge dere senere av en «Innsnevring av riktigheten». **SØRENSEN:** — Den delen av okkupasjonsforskningen etter 1980 som har tatt seg svært negativt inn på motstandskampen, mens den tyske okkupasjonsmakten og NS er blitt påfallende sterkt neglisjert. Det kan et stort stoff i motstandskampen er var så godt dokumentert i gildematerialie, og som det der det med å få samlet inn. Men det som blevisst ble sagt fra Skodvins runde han kontakt med gamle historikere og også i institusjonene i hjemmetrømmuseet, med en erklær fra krigens. Kommevansen ble i for historikere. Man kan forstå Men det er ikke desto mindre bekim-

INGDAL: — Jeg kom relativt tidlig inn i den mentalt som omgir okkupasjonsforskningen. De jeg fikk i lag å klatre i de politiske rulle ut og ville gå inn i denne jobben som en informasjonskälla leier hvor kunne innse. Dette ble møtt med en et og på Hjemmetrømmuseet og i det et etablert okkupasjonsforskning. Man var genuint net på denne måten, som for en faglig selvbevissthet. Jeg er norsk okkupasjonshistorie, på Hjemmetrømmuseet. Jeg ser ingen grunn til å stole spesielt i min faglige skoleing har man prinsipielt skal være «vrig».

Den nazistiske okkupasjonen. Her foran Utvortesletta i Oslo. Foto: Einar Ringdal.

Øystein Sørensen (f. u.) har...

hevder at Steen holdt sterkt på «en empirisk orientert historietradisjon hvor frihet i forskningen nærmest var en helighet». Han hevder videre at under Steen var ikke viljen til å dirigere historisk skriveingen så sterkt tilsted. Etter Sørensen og Ringdals oppfatning endret det seg da Skodvin fikk en ledende rolle. Senere i intervjuet blir det understreket at historikeren ikke må «la moralske og politiske holdninger styre forskningen unna ubehageligheter, eller tildekke historiske fenomener man misliker». Videre hevdes det at «Skodvin-skolens» arbeider om hjemmefronten er heroiserende. Det blir også implisert av Ringdal at Skodvin i sitt arkiv har kilder som han etter forespørsel har nek- tet ham innsyn i.

110131

Det klart at det er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

... som er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

... som er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

Oppokkasjonshistorie, 2014

... som er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

... som er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

Oppokkasjonshistorie, 2014

... som er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

... som er en historisk Oppokkasjonshistorie, 2014

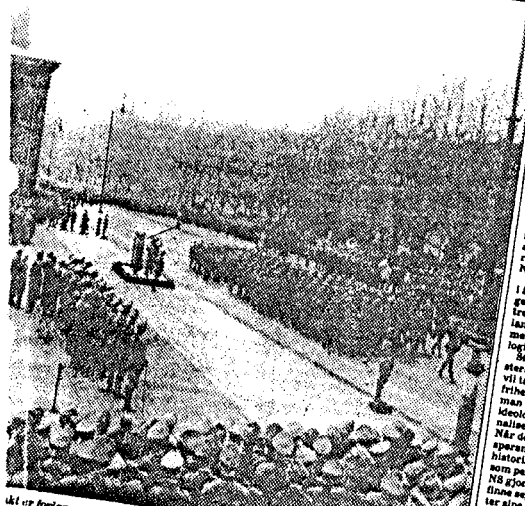
Magne Skodvins historiker-type har ikke vært preget av disiplinære holdninger, men av faglig og moralsk tvisyn, skriver hans tre forsvarere.

denne tradisjon, ved å innpode student og stipendiatar nødvendigheten av pågående kildekritikk og kontekstanalyse. Dirigering av temavalg er ham helt fremmed, det er også hemmelighold av kilder for eget bruk eller for å hindre andres forskning. Det faktiske forhold er at han regelmessig stilte sitt arkiv og sin tid til disposisjon for andre forskere, for stipendiatar og for sine studenter. Når det gjaldt veiledning av hovedfagsstudenter spilte det ingen rolle om han bifalt temavalg eller konklusjoner. De fikk alle den samme fødsels-hjelp.

DET er klart at innenfor annen verdenskrigs historie var hovedtyngden av arbeidene på hovedfagsnivå og blant stipendiatar innrettet mot studiet av hjemmefronten i bred forstand. Det var på dette området det ble laget prosjekter. Dette valget har Skodvin gitt en forskningspolitisk begrunnelse for. Begrunnelsen er vel kjent for alle som driver med annen verdenskrigs historie i Norge. Det betyr ikke at han dirigerte hovedfagsstudenter bort fra andre emner. Det ble ikke etablert noen stengsler mot studiet av andre sider ved okkupasjonshistorien. Det gjelder alment for Skodvins veiledning i både okkupasjons- og etterkrigshistorie at han påtok seg en veiledningsbyrde som både hva gjaldt antall studenter og tematisk bredde gikk meget langt ut over normal arbeidsbyrde.

DET er selvsagt at det bør føres en faglig debatt om okkupasjonstiden og om okkupasjonsforskningen. Den er innledet i Nytt norsk tidsskrift med Øystein Sørensens prøveforelesning til den filosofiske doktorgrad, og den vil fortsette der på nyåret. Uffall av den typen som preger Aftenpostens intervju vil neppe gi noen fruktbart debatt. Både Ringdal og Sørensen har tidligere levert interessante bidrag til utforskningen av NS' historie. De burde ikke ha noen behov for å fremheve sine bidrag i denne sammenheng. Både Ringdal og Sørensen har tidligere levert interessante bidrag til utforskningen av NS' historie. De burde ikke ha noen behov for å fremheve sine bidrag i denne sammenheng.

historiker-striden

Ulf er forlovet på plass, sette 1946. Kan det være i vår historie? Biler

... som figur som Vidkun Quisling

fenomener. Det betyr jo ikke at historikeren ikke kan ha andre verdier som ideal for historikere. Men det bør være en verdanskrikt og nalsmen på lio med samme historiske fenomener. Klinger styre forskningen uanna ube lidet, eller tilidette historiske i mener man stiller.

AFTENPOSTEN: — Er det det, nå har gjort?

SØRENSEN: — Jeg synes i det at jeg tror Hitler eller Quisling gjort det som tilhøgere av Naajo fremtidig virkeligheten i partiet u krigen — er langt mer fasen. Det fortidra tilitt galskap. Noe jeg synes komat i meg tydelig uttrykk i boken, uen skal fordomme av nasjonen eier NB.

AFTENPOSTEN: — Dere vil gå la og studer om hvilken som heder fram politisk bevegelse. Vil dere gå ma bevegelse rett til å lufte sin id logiske galskap?

SØRENSEN: — Ubetinget. Jeg er sterkt preget av liberale verdier at vil la selv og i liberal verdier at frist og må være frist for ytri man ikke liker. Det må også lufte ideologiene. Det er meningsløst å nalsere en politisk holdning i et spørsmål, er det helt legitimt i Na. historiske studier som for den som som personlig motiv å rask tilitt r finne seg i å bli vert for på vanlig vi

AFTENPOSTEN: — Historiefor ning er også kamp om kilder. Er lit, historikere man tilhøgere?

RINGDAL: — Det finnes private ver, og det finnes samlinger som be og offentlige arkiver, samlet mer e mindre i samme medier.

Jeg vil si at jeg stort sett, til slutt rat når det gjelder historisk, vil vi sette et arkiv som Øystein Søren ne i Norge som vil vel at Heydal Skodvin, som kjener både Søren meg, aldri har gitt oss adgang til finnes noen interessante dokumenter med dokumenter i et arkiv i Mfu som har tilitt «Dokumenter» i jeg vet utmerket godt at dokument i ikke er tilgjengelige for de ansatte.

AFTENPOSTEN: — Har dere ha revisjonistat og et materialet skal i misbrukt av NS-miljøet?

RINGDAL: — Jeg opplevde mye jeg synes var ganske lett etter po kom fra en NS-familie, fordi jeg e som jeg gjorde, jeg opplevde de mange ubehagelige ting i den fort les på nye prosjekter knyttet til pasjonen. Jeg har snakket om «Øystein Sørensen har ar helt uten videre kan si at vi brul begrepe på en helt annen måte blir oppført i gamle NS-kretse.

SØRENSEN: — Jeg akryv en i liberalisamen for noen år siden, i midelidbart akryv ut for å

Med utgangspunkt i to av høstens bøker om Quisling og NS inviterer Aftenposten til en samtale om hvorvidt krigshistorien kan utforskes objektivt. Det har vakt reaksjoner.

sjonal etterkrigshistorie, særlig norsk utenrikspolitikk, hvor også John Sannes og Jakob Sverdrup spilte viktige roller. I begge sammenhenger virket Skodvin som inspirator. Han var imidlertid ikke noen imperiebygger eller disiplinerende leder for en skole som hevdet bestemte oppfatninger. Tvert om, det som alltid særpreget Skodvins undervisning og veiledning, var hans tvisyn, hans vilje og evne til å snu og endevende enhver kilde og antatt sammenheng for å prøve ut de mange forklaringsmuligheter som ligger i et historisk problem. Skodvin er i høy grad representant for den empirisk orienterte historikertradisjon, og i den grad han

DISSE alvorlige beskyldninger om dirigering, disiplin og alminnelige brudd på vanlig forskningsetikk settes frem i helt almen form, uten noen konkretisering eller belegg. I et helsides intervju som arter seg som et angrep på Skodvin, mangler helt en analyse av hans faglige virke. Skodvin har det meste av sin tid som forsker og lærer arbeidet ved Historisk institutt ved Universitetet i Oslo. Hans tilnærming til faglige spørsmål kan vi best forstå ved å studere hans virksomhet der. Det finnes to miljøer ved instituttet som langt på vei ble skapt av Magne Skodvin. Det første er hovedfags- og stipendiatgruppen rundt studiet av Norge under annen verdenskrig; det andre er det større